

Tämä asiakirja sisältää tietoja, joita asiakkaalle on annettava Osuuspankkia velvoittavan sijoituspalveluita koskevan sääntelyn sekä viranomaismääräysten ja ohjeiden mukaan. Tarkemmat palvelu- tai tuotekohtaiset tiedot ilmoitetaan niitä koskevissa ehdoissa tai sopimuksessa. Mikäli tämän asiakirjan ja palvelu- tai tuotekohtaisten ehtojen tai sopimuksen välillä on ristiriita, sopimus tai ehdot määräävät.

Muutokset ja päivitykset tähän asiakirjaan julkistetaan OP Ryhmän internetsivuilla osoitteessa op.fi.

1 Tietoja Osuuspankista

1.1 Palvelut

Osuuspankki tarjoaa asiakkaan antamien toimeksiantojen vastaanottamista ja välittämistä, jonka lisäksi se tarjoaa rahoitusvälineitä koskevaa sijoitus- ja rahoitusneuvontaa sekä omaisuudenhoidopalveluita. Sijoituspalveluiden ohella Osuuspankki voi tarjota myös sijoituspalveluiden oheispalveluita.

Tarkemmat palvelukohtaiset tiedot ilmoitetaan niitä koskevissa sopimusehdoissa. Tämän tiedotteen tiedot annetaan Suomen lainsäädännön mukaisina ja sopimukseen sovelletaan Suomen lakia.

Kun Osuuspankki tarjoaa asiakkaalle ei-riippumatonta sijoitusneuvontaa tai omaisuudenhoidopalvelua, pyytää se asiakkaalta tietoja asiakkaan taloudellisesta asemasta, mukaan lukien tappionsietokyvystä, kyseistä sijoituspalvelua tai rahoitusvälinettä koskevasta sijoituskokemuksesta ja -tietämyksestä sekä sijoitustavoitteista, mukaan lukien riskirajasta kulloinkin soveltuvan sääntelyn sekä viranomaisten tarkempien määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Tietojen pyytäminen on tarpeellista soveltuvuusarvioinnin tekemiseksi asiakkaasta, sillä vasta asiakkaalta saamansa selvityksen perusteella Osuuspankki voi suositella asiakkaalle soveltuvia rahoitusvälineitä ja palvelua.

1.2 Asiointikielet

Suomi ja ruotsi. Englanti tietyin rajoituksin.

1.3 Toimilupa

Osuuspankilla on luottolaitostoiminnasta annetun lain mukainen toimilupa harjoittaa sijoituspalveluita koskevan sääntelyn mukaisia sijoituspalveluita sekä oheispalveluita.

1.4 Valvova viranomainen

Finanssivalvonta
Snellmaninkatu 6, 00101 Helsinki
puhelinnumero 09 183 51

Euroopan keskuspankki
Sonnemannstrasse 20, 60314 Frankfurt am Main, Saksa

1.5 Yhteystiedot

Lähimmän konttorin yhteystiedot osoitteesta op.fi

1.6 Yhteydenpito

Asiakas voi antaa rahoitusvälineitä koskevan toimeksiannon suullisesti, kirjallisesti, OP-verkkopalveluissa, sähköpostitse, kyseessä olevassa palvelussa vakiintuneesti käytetyllä tavalla tai muulla asiakkaan kanssa erikseen sovittavalla tavalla.

Osuuspankilla on oikeus lähettää palveluun liittyvää kirjallista tietoa asiakkaalle kirjeitse, OP-verkkopalveluissa, sähköpostitse, kyseessä olevassa palvelussa vakiintuneesti käytettävällä tavalla tai muulla asiakkaan kanssa erikseen sovitulla tavalla. Asiakas hyväksyy, että sähköpostin, jos sellaista on sovittu käytettäväksi, käyttämiseen viestintävälineenä liittyy erityisiä riskejä muun muassa sen vuoksi, että viesti ei mahdollisesti saavu perille, viesti saattaa joutua ulkopuolisen tietoon tai ulkopuolinen saattaa muunnella viestin sisältöä. Osuuspankilla on oikeus luottaa sähköpostin välityksin saamaansa toimeksiannon aitouteen ja oikeellisuuteen.

1.7 Asiakkaan luokittelu

Osuuspankki luokittelee asiakkaansa ei-ammattimaiseksi asiakkaaksi, ammattimaiseksi asiakkaaksi tai hyväksyttäväksi vastapuoleksi.

Asiakkaalla on oikeus pyytää kirjallisesti asiakasluokittelun muuttamista. Jos asiakas on ammattimainen asiakas tai hyväksyttävä vastapuoli, ei asiakas kuulu jäljempänä mainitun sijoittajien

korvausrahaston piiriin. Myöskään kaikki palveluntarjoajan noudattamat tiedonanto- ja selonottovelvollisuutta koskevat menettelytavat eivät tule sovellettavaksi.

Asiakasluokittelu vaikuttaa siihen, kuinka laaja Osuuspankin tiedonanto- ja selonottovelvollisuus on suhteessa asiakkaalle tarjottavaan sijoituspalveluun tai rahoitusvälineeseen.

2 Osuuspankin sijoitus- ja oheispalveluissa noudatettava eturistiriitapolitiikka

Osuuspankki noudattaa sijoitus- ja oheispalveluissa eturistiriitapolitiikkaa, joka on kuvattu Liitteessä 1.

3 Toimeksiantojen toteuttamista koskevat toimintaperiaatteet

Osuuspankki noudattaa toimeksiantojen huolellista toteuttamista koskevia toimintaperiaatteita (best execution), jotka on kuvattu Liitteessä 2.

4 Tiedot asiakasvarojen säilyttämisestä

4.1 Rahavarat

Asiakkaan rahavarojen säilyttämisestä tehdään aina asiakkaan ja Osuuspankin välillä talletusta koskeva sopimus.

4.2 Sijoitusrahasto-osuudet

OP-Rahastoyhtiö Oy:n sijoitusrahasto-osuudet säilytetään OP-Rahastoyhtiö Oy:n ylläpitämässä rahasto-osuusrekisterissä. Sijoitusrahastoissa oleva varallisuus pidetään erillään rahastoyhtiön varallisuudesta. Sijoitusrahastojen varallisuutta ei voida käyttää rahastoyhtiön vastuiden kattamiseen. OP Yrityspankki Oyj tai Skandinaviska Enskilda Banken toimii OP-Rahastoyhtiö Oy:n hallinnoimien kotimaisten sijoitusrahastojen säilytysyhteisönä. Sijoitusrahaston säilytysyhteisö ilmenee rahaston säännöistä ja avaintietoesitteestä. Kunkin sijoitusrahaston varat säilytetään erillään muiden sijoitusrahastojen, rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön varoista.

Ulkomaisten rahasto-osuuksien säilytys poikkeaa kotimaisista rahasto-osuuksista. OP-Rahastoyhtiö Oy:n jakelemien ulkomaisten yhteistyökumppanien sijoitusrahastoissa asiakkaiden merkitsemät rahasto-osuudet säilytetään ulkomaisessa rahastoyhtiössä asiakkaiden lukuun OP Yrityspankki Oyj:n nimissä. OP Yrityspankki Oyj pitää asiakaskohtaisia arvopaperitilejä rahasto-osuuksien omistajista. Muiden kuin OP-Rahastoyhtiö Oy:n kautta ostettujen ulkomaisten rahastojen osalta tulee erikseen selvittää, mikä Suomessa toimiva pankki tai sijoituspalveluyritys hallinnoi asiakkaan rahasto-osuuksia ulkomailla. Ulkomaisiin sijoitusrahasto-osuuksiin voi liittyä poliittisia, taloudellisia, juridisia, verotuksellisia ja muita ennalta arvaamattomia riskejä, jotka jäävät yksin asiakkaan vastattavaksi.

4.3 Muut rahoitusvälineet

Rahoitusvälineiden säilyttämisestä sovitaan erillisessä sopimuksessa arvopapereiden säilyttämisestä.

Pankki voi säilyttää rahoitusvälineitä kolmannen osapuolen hallussa, jolloin asiakkaan rahoitusvälineet on erotettu Osuuspankin ja säilyttäjän rahoitusvälineistä. Pankin vastuu on määritelty erillisen arvopapereiden säilyttämistä koskevan sopimuksen ehdoissa.

Asiakkaan rahoitusvälineitä voidaan säilyttää yhteistilillä, jolloin samalla tilillä on usean asiakkaan arvopapereita ja/tai etenkin joidenkin ulkomaisten arvopapereiden osalta myös OP Yrityspankki Oyj:n tai sen valitseman alisäilyttäjän arvopapereita. Kun arvopapereita säilytetään yhteistilillä, asiakkaan oikeus tilillä olevaan omaisuuteen voi olla kappalemääräinen osuus oikeus yhteistilillä säilytettäviin, samaan lajiin tai luokkaan kuuluviin arvopapereihin tai oikeuksiin tai muu usein ulkomaiseen lainsäädäntöön perustuva yhteisomistusoikeus. Tällä voi olla vaikutusta mm. yhtiötahtumien jako-osuuksia määriteltäessä sekä varojen erotteluun mahdollisessa konkurssitilanteessa tai muussa vastaavassa maksukyvyttömyystilanteessa sekä esim. kaupanselvityksen yhteydessä tapahtuneiden mahdollisten virhetilanteiden tai poikkeuksellisten markkinakäytäntöjen yhteydessä.

Ulkomaisia rahoitusvälineitä ei yleensä rekisteröidä asiakkaan nimiin, vaan ne rekisteröidään OP Yrityspankki Oyj:n tai alisäilyttäjän asiakasvaratilleille. Tällöin mahdollisessa konkurssitilanteessa tai muussa vastaavassa maksukyvyttömyystilanteessa asiakkaan arvopaperit eivät välttämättä ole eroteltavissa OP Yrityspankki Oyj:n tai sen valitseman alisäilyttäjän varoista.

Asiakkaan ulkomaisia arvopapereita säilytetään Osuuspankin valitsemalla koti- tai yleensä ulkomaisen alisäilyttäjän hallussa tileillä, joihin sovelletaan paikallista lainsäädäntöä. Kyseisiin arvopapereihin liittyvät asiakkaan oikeudet voivat siksi olla erilaiset kuin kotimaisiin arvopapereihin liittyvät oikeudet mm. kaupanselvityksen, tilikirjausten ja sijoittajansuojan ja muun lainsäädännön osalta. Pankki pitää asiakkaan ulkomaisista arvopapereista asiakaskohtaisia arvopaperitilejä. Arvopaperitileillä tarkoitetaan

pankin ylläpitämää alakirjanpitoa siitä, miten alisäilyttäjän hallussa olevien arvopaperien omistus jakautuu pankin asiakkaiden kesken.

Asiakkaan rahoitusvälineisiin ja rahavaroihin kohdistuvat vakuus- ja kuittausoikeudet on määritelty arvopapereiden säilyttämistä koskevan sopimuksen ehdoissa sekä mahdollisessa erillisessä rahavaroja koskevassa sopimuksessa. Ulkomaisten rahoitusvälineiden tai rahavarojen säilyttäjällä voi olla kyseisiin rahoitusvälineisiin tai rahavaroihin kohdistuva vakuus- tai kuittausoikeus. Vakuus- tai kuittausoikeus kohdistuu tällöin kaikkiin tilillä oleviin rahoitusvälineisiin tai rahavaroihin. Yhteistilillä säilytettävien rahoitusvälineiden osalta asiakkaan rahoitusvälineet voivat olla vakuus- tai kuittausoikeuden kohteena myös muiden kuin asiakkaan veloitteiden perusteella.

Asiakasvaroja säilyttävissä OP Ryhmän yhteisöissä on nimetty henkilö vastaamaan asiakasvarojen säilyttämiseen liittyvien veloitteiden noudattamisesta.

5 Rahoitusvälineet ja niihin liittyvät riskit

Rahoitusvälineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä riskejä on kuvattu Liitteessä 3.

6 Puheluiden, keskusteluiden ja sähköisen viestinnän tallentaminen

Osuuspankki on toimeksiantojen dokumentoimiseksi velvollinen tallentamaan asiakkaan kanssa käytävät puhelut ja pitämään kirjaa muista keskusteluista sekä tallentamaan sähköisen viestinnän. Tallenteita käytetään toimeksiantojen todentamiseen, mahdollisten väärinkäytösten havaitsemiseen, asiakaspalvelun kehittämiseen, riskienhallintaan ja mahdollisten riitatilanteiden selvittämiseen. Tallenteet tulee luovuttaa toimivaltaisille viranomaisille niiden pyynnöstä ja Osuuspankki säilyttää tallenteet vähintään viiden vuoden ajan.

Asiakkaalla on oikeus pyytää kopio puhelu- tai muusta tallenteesta.

7 Tiedot sijoittajien korvausrahastosta ja talletussuojajärjestelmästä

Sijoittajien korvausrahasto turvaa ei-ammattimaisten sijoittajien riidattomien ja erääntyneiden saamisten suorituksen silloin, kun sijoituspalveluyritys tai luottolaitos ei pysty muun kuin tilapäisen maksukyvyttömyyden vuoksi maksamaan sijoittajien saamia tietyn määräajan kuluessa. Sijoittajille maksetaan 90 prosenttia hänen saamisestaan kuitenkin enintään 20 000 euroa. Rahasto ei korvaa osakekurssin laskusta tai vääristä sijoituspäätöksistä johtuvia tappioita, joten asiakas vastaa omien sijoituspäätöstensä seurauksista. Sijoittajien korvausrahaston suoja ei myöskään kata sijoitusrahastotoimintaa.

Tallettajien saamiset maksetaan pankin maksukyvyttömyystilanteessa enintään 100 000 euroon asti talletussuojarahaston varoista.

Tallettajan saamiset maksetaan kuitenkin pankin maksukyvyttömyystilanteessa yllä mainitun rajoituksen 20 000 euroon asti sijoittajien korvausrahaston varoista, mikäli ne ovat:

- tilillä, jota voidaan luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen sijoittajan kanssa tekemän sopimuksen nojalla käyttää ainoastaan sijoituspalveluun tai säilytys- tai hoitopalveluun; tai
- pankin tai sijoituspalveluyrityksen nimissä olevalla laissa tarkoitettulla asiakasvaratilillä.

Tilillä olevat ja tilille vielä kirjautumattomat saamiset ovat joko talletussuojarahaston tai korvausrahaston suojan piirissä. Samoilla varoilla ei ole kaksinkertaista suojaa

OP Ryhmän sijoitus- ja oheispalveluissa noudatettava eturistiriitapolitiikka

OP Ryhmässä on vahvistettu periaatteet, joita OP Ryhmään kuuluvat sijoitus- tai oheispalveluita tarjoavat tai sijoitustuotteita valmistavat luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset noudattavat toiminnassaan eturistiriitatilanteiden tunnistamiseksi, välttämiseksi ja hallitsemiseksi. Eturistiriitatilanne on kyseessä esimerkiksi silloin, kun sijoitus- tai oheispalvelun tarjoajalla tai tuotteen valmistajalla, OP Ryhmän henkilökunnalla tai toisella asiakkaalla tai asiakasryhmällä voi olla tarjottuun palveluun liittyvä, asiakkaan edusta poikkeava etu tai intressi.

Eturistiriitatilanteiden identifiointi

OP Ryhmä on laaja finanssiryhmä, joka tarjoaa asiakkaille pankki-, sijoitus- ja vakuutuspalveluja ja johon kuuluvat luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset toimivat pääomamarkkinoilla useassa eri roolissa. Luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset voivat esimerkiksi käydä omaan tai asiakkaidensa lukuun arvopaperikauppaa, laskea omissa nimissään liikkeeseen rahoitusvälineitä ja myöntää asiakkaille sijoituspalveluun liittyviä luottoja ja muuta rahoitusta. Eri toimintojen samanaikainen harjoittaminen voi aiheuttaa sen, että asiakkaan etu ei ole aina yhtenevä sijoituspalveluja tarjoavan luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen, sen henkilökunnan tai sen muiden asiakkaiden omien etujen kanssa.

Eturistiriitatilanne voi olla esimerkiksi kyseessä, jos:

- OP Ryhmän johto- tai toimihenkilö tai johonkin OP Ryhmän yhteisöön määräysvallan kautta suoraan tai välillisesti sidoksissa oleva henkilö voi saada aiheetonta taloudellista etua asiakkaan kustannuksella;
- OP Ryhmän yhteisöllä, toiminnolla tai edellä mainitulla henkilöllä on asiakkaalle tarjotun palvelun tai asiakkaan lukuun toteutetun liiketoimen tulokseen liittyvä, asiakkaan edusta poikkeava etu;
- OP Ryhmän yhteisöllä, toiminnolla tai edellä mainitulla henkilöllä on taloudellinen tai muu intressi suosia jonkin asiakkaan etujen sijaan toisen asiakkaan tai asiakasryhmän etuja;
- OP Ryhmän yhteisö tai edellä mainittu henkilö harjoittaa samaa liiketoimintaa kuin asiakas; tai
- OP Ryhmän yhteisö tai edellä mainittu henkilö saa muulta kuin asiakkaalta palveluun liittyvän sääntelyn salliman kannustimen (englanniksi: inducement), joka ei ole kyseisestä palvelusta tavallisesti perittävä palkkio tai maksu.

Eturistiriitatilanteiden välttäminen ja hallinta

OP Ryhmä on toteuttanut kaikki asianmukaiset toimenpiteet eturistiriitatilanteiden tunnistamiseksi, hallitsemiseksi ja ehkäisemiseksi. Näitä periaatteita noudattaessa voidaan varmistua siitä, että eri toiminnoissa voidaan harjoittaa eri sijoituspalvelujen tarjoamiseen liittyviä toimintoja samanaikaisesti. OP Ryhmän toiminnassa pyritään aina ensisijaisesti välttämään eturistiriitatilanteita. Jos eturistiriitatilanne ilmenee, noudatetaan eturistiriitaohjeen mukaisia menettelytapoja.

Lähtökohtana on, että OP Ryhmä sijoitus- tai oheispalveluita tarjotessaan kohtelee asiakkaitaan tasapuolisesti ja toimii hyvän tavan mukaisesti suosimatta asiakasta toisen asiakkaan edun kustannuksella. OP Ryhmän yhteisön on aina, myös eturistiriitatilanteessa, toimittava asiakkaan etujen mukaisesti, tarjottava tuotteita ja palveluita riippumattomasti ja objektiivisesti sekä pidettävä asiakasta koskevat tiedot salassa.

Mahdollisten eturistiriitojen syntymistä ehkäistään ja eturistiriitatilanteita hallitaan muun muassa sisäisellä ohjeistuksella ja koulutuksella, käyttämällä erillisiä tietojärjestelmiä, rajoittamalla käyttövaltuuksia, erottamalla toimitiloja ja noudattamalla myös organisaation sisällä salassapitoa koskevia säännöksiä. Tämän lisäksi eturistiriitatilanteita on ehkäisty siten, että toiminnot, joiden välillä voi olla eturistiriita, on erotettu organisatorisesti toisistaan ja tietojen vaihtoa näiden toimintojen välillä on rajoitettu.

Eturistiriitatilanteiden ehkäisemiseksi ja valvomiseksi OP Ryhmän vaikuttavassa asemassa toimivia johto- sekä toimihenkilöitä koskee näiden omaa ja lähipiirin kaupankäyntiä sääntelevä henkilökohtaisia liiketoimia koskeva ohjeistus. Toimenpiteet vaihtelevat sen mukaan mistä liiketoiminnasta tai palvelusta on kyse. Lisäksi OP Ryhmän ohjeistus sisältää muun muassa menettelytavat siitä, miten toimitaan tilanteissa, joissa liikesuhteen hoitoon liittyy lahjojen tarjoamista tai vastaanottamista. OP Ryhmässä työskentelevien henkilöiden on myös saatava työnantajan hyväksyntä OP Ryhmän ulkopuolisten yhteisöjen hallintoon kuulumiselle. Palkitsemisjärjestelmät rakennetaan siten, etteivät ne kannusta johto- ja toimihenkilöitä toimimaan asiakkaan etujen vastaisesti.

Eturistiriitatilanteiden havaitseminen ja ilmoittaminen

Edellä tarkoitettujen menettelytapojen ja periaatteiden noudattamista myös valvotaan OP Ryhmässä säännöllisesti. Mikäli OP Ryhmän johto- tai toimihenkilö havaitsee mahdollisen eturistiriitatilanteen, kyseinen tilanne kirjataan erillisen ohjeistuksen mukaisesti ja raportoidaan yhteisön johdolle.

Mikäli yllä mainituilla toimintatavoilla ei pystytä kohtuullisen luotettavasti varmistamaan, että asiakkaan etuihin kohdistuvilta riskeiltä välttyään, kyseisen OP Ryhmään kuuluvan yhteisön on annettava asiakkaalle tarkka kuvaus sijoitus- tai oheispalvelun tarjoamisen aiheuttamista eturistiriidoista sekä riittävät tiedot tällaisen eturistiriitatilanteen luonteesta ja syistä sekä asiakkaaseen kohdistuvista riskeistä ja riskien lieventämiseksi toteutetuista toimenpiteistä. Kyseiset tiedon on annettava ennen liiketoimen suorittamista asiakkaan lukuun, jotta asiakas voi itsenäisesti harkita haluaako hän, että liiketoimi suoritetaan kerrotusta eturistiriitatilanteesta huolimatta. Tällöin on myös mahdollista, että kyseistä liiketointia ei eturistiriitatilanteen välttämiseksi toteuteta. Ilmoitus asiakkaalle toimitetaan erillisellä lomakkeella.

Näitä OP Ryhmän eturistiriitatilanteiden hallitsemista koskevia periaatteita tarkistetaan vähintään vuosittain ja päivitetään tarvittaessa. Lisätietoja OP Ryhmän yhteisöjä koskevasta eturistiriitapolitiikasta tai asiakasta palvelevassa liiketoiminnossa noudatettavista eturistiriitatilanteita koskevista periaatteista antaa asiakasta palveleva yhteyshenkilö asiakkaan pyynnöstä.

Kannustimet OP Ryhmässä

OP Ryhmään kuuluva luottolaitos tai sijoituspalveluyritys voi sijoitus- tai oheispalvelun tarjoamisen yhteydessä maksaa maksun tai palkkion kolmannelle osapuolelle tai saada maksun tai palkkion kolmannelta osapuolelta. OP Ryhmä käsittää tässä suhteessa kolmansiksi osapuoliksi toisiinsa nähden myös ryhmän eri jäsenet, kuten Osuuspankit ja OP Osuuskunnan eri tytäryhtiöt. Kyseiset maksut ja palkkiot ovat luonteeltaan kannustimia silloin, kun ne eivät ole palvelun tarjoamiseen liittyvä tavanomaisia maksuja, kuten kaupankäyntiin, säilytykseen tai selvitykseen liittyviä maksuja taikka muita lainsäädäntöön perustuvia maksuja.

Kannustimena pidettävien erien perusteena on maksun vastaanottajan asema asiakaspalvelun tuottamisessa ja lisäpalveluiden tai korkeatasoisempien palveluiden tarjoamisessa asiakkaalle. OP Ryhmässä käytetään vain hyvän tavan mukaisia kannustimia, joiden tarkoituksena on asiakkaalle tarjottavan palvelun laadun parantaminen.

Esimerkiksi, OP-Rahastoyhtiö Oy:n välittämiä kansainvälisiä rahastoja tai muita yhteissijoitusyritysten osuuksia hallinnoiva yhtiö tai sen edustaja voi maksaa palkkion OP-Rahastoyhtiö Oy:lle rahastomerkinnän välittämisestä rahastoon. Palkkioiden suuruus voi perustua rahastomerkintöihin, lunastuksiin tai olemassa olevaan rahastokantaan.

OP-Rahastoyhtiö Oy voi maksaa OP-Rahastoyhtiö Oy:n hallinnoimien ja kansainvälisten rahastojen merkintä- tai lunastuspaikkana toimivalle OP Ryhmän toimipaikalle tai yhtiölle palkkioita rahastomyyntiin ja asiakkuuden hoidon perusteella. Palkkiot perustuvat rahastomerkinnöistä, lunastuksista tai hallinnoinnista perittäviin palkkioihin. Hallinnointiin perustuvat palkkiot ovat luonteeltaan jatkuvia kannustimia.

Emission järjestäjä ja/tai liikkeeseenlaskija voi maksaa OP Ryhmän toimipaikoille osakeantien ja joukkovelkakirjalainojen myynti- ja tai merkintäpaikkana toimimisesta palkkion. Palkkio voi olla merkintäkohtainen tai perustua välitettyyn kokonaismäärään.

OP Yritys pankki Oyj voi maksaa palkkion toimeksiannon välittämisestä pörssi- ja kaupankäynnin yhteydessä OP Ryhmän toimipaikoille tai muulle osapuolelle. Palkkio on tällöin osa asiakkaalta pörssi- ja kaupasta perittävistä kuluista. Lisäksi OP Yritys pankki Oyj voi maksaa palkkion OP Ryhmän toimipaikoille osakkeiden liikkeeseenlaskuun ja strukturoitujen tuotteiden myyntiin ja liikkeeseenlaskuun liittyen.

OP Varainhoito Oy:n välittämiä kansainvälisiä rahastoja tai muita yhteissijoitusyritysten osuuksia hallinnoiva yhtiö tai sen edustaja voi maksaa palkkion OP Varainhoito Oy:lle rahastomerkinnän välittämisestä rahastoon. Palkkioiden suuruus voi perustua rahastomerkintöihin, lunastuksiin tai olemassa olevaan rahastokantaan.

OP-Henkivakuutus Oy voi maksaa asiamiehensä toimivalle OP Ryhmän toimipaikalle, kuten Osuuspankille tai OP Varainhoito Oy:lle palkkiota vakuutusten tarjoamiseen liittyen.

Palkkioiden vastaanottajat, kuten Osuuspankit tai OP Varainhoito Oy, tuottavat ja kustantavat palkkioiden avulla asiakkaalle asiakkuuden hoitoon liittyviä asioita, lisäpalveluita ja korkeatasoisempia

palveluita eri palvelukanavissa, muun muassa toimittaan ja hankkien raportointia, verkkopalveluita, konttori- ja puhelinpalveluita sekä muita asiakaspalveluita.

Täyden valtakirjan omaisuudenhoitoon liittyen yllämainitun kaltaisia kannustimia ei kuitenkaan käytetä.

OP Ryhmässä maksetut tai vastaanotetut maksut ja palkkiot ovat sääntelyn sallimia kannustimia. Asiakkaalle ja potentiaaliselle asiakkaalle toimitetaan tiedot kannustimeksi luokiteltavan maksun, palkkion tai muun edun luonteesta ja määräytymisperusteista hyvissä ajoin ennen sijoitus- tai oheispalvelun tarjoamista. Kyseisten maksujen, palkkioiden ja muiden etujen tarkoituksena on parantaa asiakkaalle tarjottavan palvelun laatua mahdollistamalla esimerkiksi asiakkaalle tarjottavia lisäarvopalveluita tai parantamalla palvelun laatua osaamisen ja tuotetuntemukseen liittyvällä tuen avulla. Maksetut ja vastaanotetut maksut ja palkkiot eivät lisäksi ole asiakkaan edun eikä OP Ryhmän velvoitteiden toimia rehellisesti, tasapuolisesti ja ammattimaisesti asiakkaan etujen mukaisesti vastaisia.

Lisätietoja tuote- ja palvelukohtaisista kannustimista ja niiden määräytymisperusteista on saatavilla kyseistä tuotetta tai palvelua koskevassa esitemateriaalissa. Tämän lisäksi OP Ryhmä raportoi asiakkaalle hänen sijoituspalveluihinsa liittyvien maksettujen etujen, palkkioiden ja muiden maksujen määrän.

Osuuspankin toimeksiantojen huolellista toteuttamista koskevat toimintaperiaatteet (Best Execution)

1 Johdanto

Tässä asiakirjassa määritellään ne toimintaperiaatteet, joita Osuuspankki noudattaa vastaanottaessaan ja välittäessään ei-ammattimaisten ja ammattimaisten asiakkaiden rahoitusvälineitä koskevia toimeksiantoja ja toteuttaessaan Osuuspankin tarjoamaan omaisuudenhoitoon liittyviä toimeksiantoja saavuttaakseen asiakkaille parhaan mahdollisen tuloksen.

2 Toimeksiantojen toteuttaminen OP Yrityspankki Oyj:ssä ja OP-Rahastoyhtiö Oy:ssä

Osuuspankki käyttää asiakkaan antamien toimeksiantojen toteuttajana OP Yrityspankki Oyj:tä, jolle Osuuspankki välittää asiakkailta vastaanottamansa toimeksiannot. Asiakkaiden OP-Rahastoyhtiön hallinnoimia ja jakelemia sijoitusrahastoja koskevat toimeksiannot Osuuspankki välittää OP-Rahastoyhtiö Oy:lle. Luettelo kyseisistä rahastoista on saatavilla OP Ryhmän pankeista ja osoitteessa op.fi. OP Yrityspankki Oyj voi joko itse toteuttaa asiakkaan toimeksiannon tai välittää toimeksiannon edelleen toteutettavaksi päämarkkinapaikkojen lisäksi MTF¹ -iin, toisille välittäjille, kauppajille, markkinatakaajille ja muille likviditeetin tarjoajille. OP Yrityspankki Oyj soveltaa näissä Osuuspankin asiakkaan toimeksiannoissa silloin OP Yrityspankki Oyj:n toimeksiantojen huolellista toteuttamista koskevia toimintaperiaatteita.

Kaikki OP Ryhmässä käytössä olevat toimeksiantojen huolellista toteuttamista koskevat toimintaperiaatteet löytyvät osoitteesta <http://www.op.fi>.

3 Toimeksiantojen huolellisessa toteuttamisessa huomioon otettavat seikat ja niiden tärkeysjärjestys

Toteuttaessa toimeksiantoa paras mahdollinen tulos määräytyy aina kokonaisvastikkeen perusteella. Kokonaisvastike muodostuu alla mainituista tekijöistä. Toimeksiannon toteutuksessa ja toimeksiannon toteutustapaa, kauppapaikkaa tai OTC -vastapuolta valitessa otetaan huomioon seuraavat seikat tässä tärkeysjärjestyksessä:

- 1) rahoitusvälineen hinta
- 2) rahoitusvälineen ominaisuudet
- 3) toimeksiannon koko ja luonne
- 4) toimeksiannon toteutumisen nopeus
- 5) toimeksiannon toteutumisen ja selvityksen todennäköisyys
- 6) kaupan toteuttamiseen ja selvitykseen liittyvät kustannukset

Asiakkaan toimeksianto pyritään toteuttamaan parhaaseen mahdolliseen hintaan. Hintaa arvioidessa otetaan huomioon myös toimeksiannon toteutuksen välitön vaikutus rahoitusvälineen hintaan. Mikäli tietyllä tuotteella kauppaa käydään vain yhdellä markkinapaikalla tai OTC²-kaupankäynnissä hintaa antaa vain yksi osapuoli markkinoilla, hinta tulee suoraan kyseiseltä markkinapaikalta tai OTC-vastapuolelta.

Rahoitusvälineen likviditeetti vaihtelee rahoitusvälineittäin. Eri rahoitusvälineillä käydään kauppaa markkinapaikoilla tai OTC-vastapuolten kanssa. Kaupankäyntitapa vaikuttaa hinnan määräytymiseen ja siihen, miten toimeksianto vaikuttaa markkinahintaan. Nämä ovat niitä rahoitusvälineen ominaisuuksia, jotka vaikuttavat toimeksiannon toteutustapaan.

Toimeksiannon koko ja luonne ja yllä mainitut rahoitusvälineen ominaisuudet vaikuttavat yhdessä siihen, millä tavalla toimeksianto toteutetaan.

Toimeksiannon toteutumisen nopeus on merkityksellinen rahoitusvälineen hintavaihtelun ja rahoitusvälineen hinnan määräytymisen kannalta ja vaikuttaa siihen millä tavalla toimeksianto toteutetaan.

Toimeksiannon toteutumisen todennäköisyyttä arvioidaan markkinapaikkojen ja OTC-vastapuolten osalta osana toimeksiantojen toteuttamisen laadun säännöllistä arviointia. Selvityksen todennäköisyyttä arvioidaan käytettyjen kauppapaikkojen, käytettyjen välittäjien sekä OTC-vastapuolien selvityskykyä seuraamalla.

¹ MTF on lyhennys termistä "Multilateral trading facility", eli monenkeskeinen kaupankäyntijärjestelmä.

² OTC "Over the Counter" tarkoittaa kahdenvälistä kaupankäyntiä säännellyn markkinan ulkopuolella, ks. kappale 5.2.

Kaupan toteuttamiseen ja selvittämiseen liittyvät asiakkaalle aiheutuvat kustannukset vaikuttavat siihen, millä markkinapaikalla toimeksianto toteutetaan.

Mikäli toimeksiannot toteutetaan OP Ryhmässä osittain tai kokonaan siten, että joku OP Ryhmän yhteisö asettuu itse asiakkaan vastapuoleksi tai suoraan toisen asiakkaan toimeksiantoa vastaan, kyseinen OP Ryhmän yhteisö huolehtii siitä, että hinta heijastaa vallitsevaa markkinatilannetta.

Osuuspankki on arvioinut saavansa asiakkaan kannalta säännönmukaisesti parhaan kokonaisvastikkeen silloin kun se välittää toimeksiannot edelleen toteutettaviksi OP Ryhmässä kappaleessa 2 mainituille OP Ryhmän yhteisöille. Kokonaisvastikkeen edullisuuteen vaikuttavat mm. kustannussäästöt kaupan selvitykseen liittyvissä maksuissa ja tietojärjestelmät, jotka mahdollistavat toimeksiantojen ajantasaisen edelleen välittämisen ja seurannan. Sen lisäksi näin pystytään muun muassa toteuttamaan suuren asiakasmäärän kaupat tehokkaasti ja nopeasti jokaisen Osuuspankin asiakkaan edun mukaisesti.

4. Asiakkaan antamat ohjeet

Mikäli asiakas antaa toimeksiantoa tai sen tiettyä osaa koskevan erityisen ohjeen, Osuuspankki noudattaa ensisijaisesti asiakkaan antamaa ohjetta. Asiakkaan antamat erityiset ohjeet saattavat estää tai rajoittaa Osuuspankkia noudattamasta näitä toimintaperiaatteita ja saavuttamasta asiakkaan kannalta parasta mahdollista kokonaisvastiketta.

5. Rahoitusvälineet ja kauppapaikat

5.1 Kaupankäynti osakkeilla ja muilla rahoitusvälineillä, joilla käydään kauppaa säännellyllä markkinalla ja monenkeskisillä kaupankäyntijärjestelmillä (MTF)

Tämä kappale koskee rahoitusvälineitä, joilla käydään kauppaa arvopaperipörssissä tai monenkeskisissä kaupankäyntijärjestelmissä (MTF). Tällaisia rahoitusvälineitä ovat tyypillisesti mm. osakkeet, warrantit, sertifikaatit, talletustodistukset, ETFt³, ETNt⁴ ja ETCt⁵.

Toimeksiannot toteutetaan niillä kauppapaikoilla, joilla arvioidaan saatavan säännönmukaisesti asiakkaan kannalta paras kokonaisvastike. Rahoitusvälineissä, kuten osakkeissa, jotka ovat kaupankäynnin kohteena useilla markkinapaikoilla, toimeksiannot toteutetaan SOR-palvelulla niillä rahoitusvälineillä, joilla se on mahdollista. Mikäli SOR⁶-palvelun käyttö ei ole mahdollista tai asiakkaan edun mukaista, toimeksianto toteutetaan päämarkkinapaikalla.

Jos tämän kappaleen mukainen rahoitusväline on listattu säännellyllä markkinalla, toimeksianto toteutetaan ensisijaisesti joko arvopaperipörssissä ja/tai MTF:issä. Toimeksianto voidaan toteuttaa asiakkaan antamalla suostumuksella säänneltyjen markkinoiden tai MTF:ien ulkopuolella, eli OTC:na. Osuuspankki tai muu OP Ryhmän yhteisö ei toimi sisäisenä toteuttajana tämän kappaleen mukaisilla rahoitusvälineillä.

5.2 Kaupankäynti rahoitusvälineillä, joilla käydään kauppaa arvopaperipörssien tai kauppapaikkojen ulkopuolella (OTC)

Tämän kappaleen mukaisilla rahoitusvälineillä tehdään normaalisti kauppaa vain kauppapaikkojen (arvopaperipörssi, MTF, OTF⁷) ulkopuolella eli kahdenvälisesti kaupan osapuolten kesken (ns. OTC-kauppa). On myös mahdollista, että kauppaa tehdään näillä rahoitusvälineillä lisäksi säännellyllä markkinalla, monenkeskisissä kaupankäyntijärjestelmissä (MTF) tai organisoituissa kaupankäyntijärjestelmissä (OTF) tai että kaupankäyntiaktiiviteetti vaihtelee näiden välillä. Asiakkaan kannalta parhaan kokonaisvastikkeen saavuttamiseksi seurataan ja arvioidaan missä tämän kappaleen rahoitusvälineillä tulee käydä kauppaa. Tiedot käytettävistä kauppapaikoista ilmoitetaan kohdassa 7 mainitussa luettelossa.

Tässä kappaleessa tarkoitettuja rahoitusvälineitä ovat tyypillisesti:

- Joukkovelkakirjat ja rahamarkkinainstrumentit (valtion velkasitoumukset, sijoitustodistukset, yritystodistukset, kuntatodistukset ja Euro Commercial Paper, ECP:t)
- OTC-johdannaiset, kuten korkojohdannaiset, luottojohdannaiset, valuuttajohdannaiset, osakejohdannaiset, arvopaperistetut johdannaiset, hyödykejohdannaiset
- Strukturoidut sijoitustuotteet, kuten OP Yrityspankin liikkeeseen laskemat strukturoidut joukkovelkakirjalainat

³ ETF on lyhennys termistä "Exchange traded fund", eli rahasto, jolla käydään kauppaa markkinapaikalla.

⁴ ETN on lyhennys termistä "Exchange traded note", eli velkakirja, jolla käydään kauppaa markkinapaikalla.

⁵ ETC on lyhennys termistä "Exchange traded commodity", eli hyödyketuote, jolla käydään kauppaa markkinapaikalla.

⁶ SOR on lyhennys termistä "Smart Order Routing". Toimeksiannon toteuttajalla on käytössään SOR-palvelu, joka hakee päämarkkinapaikkojen lisäksi parasta hintaa muilta markkinapaikoilta, kuten MTF:iltä.

⁷ OTF on lyhennys termistä "Organised Trading Facility", eli organisoitu kaupankäyntijärjestelmä.

- Hinnanerosopimukset
- Päästöoikeudet
- Muut vastaavat instrumentit

Jos rahoitusväline ei ole kaupankäynnin kohteena kauppapaikalla tai sillä ei käydä säännöllisesti kauppaa kauppapaikalla, toimeksianto toteutetaan kauppapaikan ulkopuolella OTC-kauppana.

Tällaisessa tapauksessa toimeksianto toteutetaan perusteltuun, markkinatilannetta heijastavaan hintaan. Hinnoittelu perustuu käytettävissä oleviin ja kyseiseen rahoitusvälineeseen soveltuviin ulkopuolisiin referenssihintoihin. Lisäksi hinnoittelussa otetaan huomioon muun muassa oman pääoman kustannukset, vastapuoliriski ja instrumentin luomisen tai asiakaskaupankäynnin yhteydessä mahdollisesti otetusta markkinariskipositiosta aiheutuneet kustannukset.

6. Toimeksiantojen ja kauppojen yhdistäminen sekä toimiminen poikkeustilanteissa

Toimeksianto tai kauppa voidaan toteuttaa osissa käyttäen hyväksi yhtä tai useampaa kauppapaikkaa tai toteuttamistapaa. Toimeksianto tai kauppa voidaan yhdistää joko muilta asiakkailta saatuihin toimeksiantoihin, kaupankäynti-intresseihin tai Osuuspankin omiin liiketoimiin. Yhdistäminen voi tapahtua ainoastaan silloin kun toimeksiannon toteuttaja uskoo, että on epätodennäköistä, että yhdistämisestä kokonaisuutena olisi haittaa asiakkaalle. Yhdistäminen voi kuitenkin joissakin tapauksissa olla yksittäisen toimeksiannon tai asiakasintressin kannalta epäedullista.

Poikkeustilanteissa, kuten kauppapaikkojen tai kaupankäyntijärjestelmien häiriötilanteissa, tässä dokumentissa mainituista toimintaperiaatteista saatetaan poiketa, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi.

7. Kauppapaikat, käytetyt välittäjät ja OTC-vastapuolet

Luettelo kulloinkin käytetyistä kauppapaikoista, tärkeimmistä välittäjistä sekä OTC-vastapuolista löytyy rahoitusvälinelajeittain Internet-sivuilta osoitteesta <http://www.op.fi/>.

Luettelon mukaisilla kauppapaikoilla käytetyillä välittäjillä sekä OTC-vastapuolilla on arvioitu saavutettavan asiakkaan kannalta paras mahdollinen kokonaisvastike.

8. Toimeksiantojen toteuttamisperiaatteiden sekä toimeksiantojen toteuttamisen laadun arviointi ja seuranta

Toimeksiantojen huolellisen toteuttamisen toimintaperiaatteiden asianmukaisuutta arvioidaan ja seurataan säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa. Seurannalla pyritään parantamaan ja tehostamaan toteuttamisjärjestelyjä. Tällöin muun muassa arvioidaan käytettyjä kauppapaikkoja, välittäjiä ja OTC-vastapuolia, jotta saavutetaan asiakkaan kannalta paras kokonaisvastike.

Lisäksi säännöllisesti seurataan sitä, miten markkinat kehittyvät ja missä erilaisten rahoitusvälineiden kauppaa kulloinkin tehdään. Kauppaa tehdään vain niillä markkinapaikoilla ja niiden OTC-vastapuolten kanssa, joiden kautta paras hinta on saavutettavissa ottaen huomioon toimeksiannon koko ja rahoitusvälineen ominaisuudet. Mikäli kauppaa käydään OTC-kauppana siten, että kauppa syntyy asiakkaan ja jonkun OP Ryhmän yhteisön välille, seurataan säännöllisesti sitä, että kaupat asiakkaiden kanssa tehdään perusteltuun markkinatilannetta heijastavaan hintaan. Käytettyjä kaupankäyntiä koskevia menettelyjä ja toimeksiantojen toteuttamisen laatua arvioidaan säännöllisesti. Toimeksiannon toteuttamisen laadun arvioinnin tapa riippuu rahoitusvälineen ominaisuuksista ja siitä, missä rahoitusvälineen kauppaa käydään. Eri markkinapaikoilla toteutettuja toimeksiantoja verrataan muihin eri markkinapaikoilla kulloinkin toteutuneisiin kauppoihin. OTC-vastapuolten kanssa tehtyjä kauppia verrataan muihin markkinoilta saataviin OTC-kauppoja koskeviin tietoihin. Toimeksiantojen toteuttamisperiaatteiden laadun arviointitapoja arvioidaan myös säännöllisesti osana OP Ryhmän sisäistä valvontaa.

Tietoa rahoitusvälineistä ja niihin liittyvistä riskeistä

Tässä tiedotteessa on annettu yleinen kuvaus sijoituspalvelun kohteena olevista rahoitusvälineistä ja niihin liittyvistä olennaisista riskeistä siten kuin sijoituspalveluista koskevassa sääntelyssä edellytetään. Kuvaus ei ole miltään osin tyhjentävä eikä se sisällä kaikkia mahdollisia riskejä, joita kuvattuihin rahoitusvälineisiin liittyy. Rahoitusvälineen soveltuvuus tulee aina arvioida sijoittajakohtaisesti. Sijoittajan tulee perehtyä rahoitusvälineeseen koskeviin ehtoihin, ominaisuuksiin ja niistä aiheutuviin velvollisuuksiin ennen sijoituspäätöksen tekemistä, jotta sijoittaja voi ymmärtää rahoitusvälineisiin liittyvät riskit ja mahdolliset vaikutukset sijoittajan taloudelliseen asemaan. Sijoittajan tulee harkita huolellisesti rahoitusvälineen asianmukaisuus aiottuun käyttötarkoitukseen myös muuttuvissa olosuhteissa.

Lisäksi sijoittajan on hyvä huomioida, että luottolaitoksen vakavien taloudellisten vaikeuksien johdosta mahdollisesti aloitettavassa kriisintarkkailumenettelyssä kriisintarkkailuviranomaiset voivat puuttua myös luottolaitoksen joukkolainanhaltijoiden ja muiden velkojien sekä osakkeenomistajien oikeuksiin esimerkiksi joukkolainan arvonalentamisella tai muuntamisella omiin varoihin luettaviksi rahoitusvälineiksi taikka osakkeiden mitätöimisellä.

Osakkeet

Osake on osakeyhtiön liikkeeseen laskema oman pääoman ehtoinen arvopaperi. Osakkeen arvo perustuu kulloinkin vallitsevaan näkemykseen osakkeen liikkeeseen laskeneen osakeyhtiön arvosta. Osakkeeseen sijoittaminen oikeuttaa myös yhtiön maksamaan osinkoon ja siksi tarkasteluhetken markkina-arvoon vaikuttaa odotukset tulevaisuuden kassavirroista.

Osakkeet voivat olla kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla (pörssissä tai sitä vastaavassa kaupankäyntijärjestelmässä) tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä. Nämä pörssilistatut osakkeet ovat tyypillisesti erittäin likvidejä ja on mahdollista myydä varsin lyhyellä varoitusajalla myös äärimmäisessä markkinaympäristössä. Lisäksi osakkeet voivat olla kaupankäynnin kohteena säännellyn markkinan ja monenkeskisten kaupankäyntijärjestelmien ulkopuolella, jolloin sijoituksen likviditeetti on heikko eikä sijoitusta tyypillisesti pysty myymään äärimmäisessä markkinaympäristössä. Siksi sijoitushorisontin olisi syytä olla pitkä ja yli markkinasykliä kestävä.

Osakesijoitusten riskejä ovat osakkeiden hinnanvaihteluun liittyvä riski (markkinariski) ja kaupankäynnin laajuuteen liittyvä riski (likviditeetti). Osakkeiden hinnanvaihteluun vaikuttaa sekä markkinoiden yleinen kehitys että tiedot liikkeeseenlaskijan menestykseen vaikuttavista seikoista. Osakesijoituksiin sisältyy mahdollisuus menettää koko sijoitettu pääoma, jos liikkeeseenlaskija ajautuu konkurssiin. Riskiin vaikuttaa yleisesti myös mm. liikkeeseenlaskijan toimiala, lainsäädännön muutokset sekä mm. liikkeeseen laskettujen osakkeiden määrä ja omistuksen jakautuminen. Vieraan valuutan määräraisten osakkeiden arvoon vaikuttavat myös valuuttakurssimuutokset. Kehittyvien markkinoiden osakkeisiin sijoittamista voidaan pitää muita osakesijoituksia riskipitoisempina, sillä näille markkinoille on tyypillistä vakiintumaton toimintaympäristö ja lainsäädäntö, poliittiset riskit, valuuttakurssien voimakkaat heilahtelut, vastapuoliriskit sekä osakemarkkinoiden alhaisempi likviditeetti. Yksittäisen osakesijoituksen arvostusheilunnassa on hyvin paljon eroja.

Osakkeisiin rinnastetaan myös merkintä- ja optio-oikeudet, jotka oikeuttavat merkitsemään niitä liikkeeseenlaskeneen yhtiön osakkeita. Merkintä- tai optio-oikeuden hinta riippuu liikkeeseenlaskijan osakkeen hintakehityksestä sekä sen lisäksi optio-oikeuden toteutushinnasta, osakkeen volatilitetista, korkotasosta ja optio-oikeuden jäljellä olevasta juoksuajasta. Merkintä- ja optio-oikeuksien volatilititeetti on korkeampi kuin alla olevan osakkeen, johtuen pienemmästä sitoutuneesta pääomasta (ns. vipuvaikutus).

Rahamarkkinainstrumentit

Rahamarkkinainstrumentteihin luetaan valtion velkasitoumukset, sijoitustodistukset, yritystodistukset, kuntatodistukset ja ECP:t (Euro Commercial Paper).

Lyhyet rahamarkkinasijoitukset ovat pääsääntöisesti ns. nollakorkoisia todistuksia (diskonttopapereita), jonka haltijalle liikkeeseenlaskija maksaa todistukseen merkittynä eräpäivänä nimellisarvon. Sopimusten maturiteetti on tyypillisesti 1-12 kuukautta. Sijoitukseen liittyy olennaisesti liikkeeseenlaskijan luottoriski.

Nollakorkoisten rahamarkkinasijoitusten tuotto muodostuu hankintahinnan ja nimellisarvon (tai takaisinmyyntihinnan) erotuksena. Hankintahinta ja takaisinmyynnin hinta saadaan diskonttaamalla nimellisarvo ko. periodille noteerattavalla korkoprosentilla kaupan arvopäivästä eräpäivään.

Sopimuksen voi tarvittaessa myydä jälkimarkkinoilla. Takaisinosto tapahtuu ostohetken markkinahintaan.

Rahamarkkinainstrumentteihin kuten muihinkin korkoinstrumentteihin liittyvä riski voidaan jakaa kahteen osaan. Toinen on korkotason vaihtelusta ja instrumentin maturiteetista johtuva riski (korkoriski), toinen liikkeeseenlaskijan / talletuksensaajan maksukykyyn liittyvä riski (luottoriski). Luottoriskin merkitys korostuu korkoinstrumenteissa, joissa liikkeeseenlaskijan luottoluokitus on alhainen. Hyvän luottolaadun rahamarkkinasijoitukset ovat helposti myytäviä instrumentteja kaikissa markkinaympäristöissä.

Joukkovelkakirjalainat

Joukkovelkakirjalainat ovat kassavirtapohjaisia instrumentteja, joiden arvo määritellään niiden kassavirtojen nykyarvojen kautta. Kiinteäkorkoisen joukkovelkakirjalainan kaikki kassavirrat tunnetaan, mutta vaihtuvakorkoisen joukkovelkakirjalainan kassavirrat riippuvat korkotason vaihteluista. Kassavirrat muodostuvat kuponkikoroista ja lainan pääoman takaisinmaksuista. Tällöin joukkovelkakirjalainan arvo määräytyy markkinoilla vallitsevan tuottovaatimuksen eli diskonttokoron mukaisesti.

Joukkovelkakirjalainan liikkeeseen laskijana voivat olla esim. valtio, kunta, yritys tai vakuutus- ja rahoituslaitos. Liikkeeseen laskettavien joukkovelkakirjalainojen tuoton määräytymisperusteet määritellään kunkin yksittäisen lainan ehdoissa. Tuoton määrään voivat vaikuttaa myös emissiokurssi ja mahdollisesti perittävä merkintäpalkkio.

Joukkovelkakirjalainaan tavallisesti liittyvät riskit ovat korkoriski ja luottoriski. Korkoriski tarkoittaa riskiä korkotason heilahtelusta. Korkotason nousu laskee joukkolainan myyntiarvoa jälkimarkkinoilla ja korkotason lasku puolestaan lisää arvoa. Joukkovelkakirjalainaan liittyy myös luottoriski eli riski siitä, ettei liikkeeseenlaskija kykene maksamaan korkoa tai pääomaa takaisin velkakirjaehtojen mukaisesti. Selvitysrisi merkitsee tappionvaaraa, joka syntyy osapuolten välille maksujen sekä toimitusten yhteydessä, mikäli vastapuoli ei kykene suoriutumaan velvoitteistaan. On mahdollista, ettei lainalle muodostu laina-aikana jatkuvaa päivittäistä jälkimarkkinaa. Mikäli sijoittaja haluaa myydä sijoituksensa ennen lainan eräpäivää, velkakirjan sen hetkinen markkinahinta voi olla sijoitettua pääomaa matalampi tai korkeampi. Sijoittajalla tai liikkeeseenlaskijalla voi lainakohtaisissa ehdoissa mainitun tavoin olla oikeus vaatia lainan ennen aikaisesta takaisinmaksua. Ulkomaisiin joukkovelkakirjalainoihin voi liittyä myös valuuttakurssiriskiä. Mitä pidempi joukkolaina on kyseessä ja mitä heikompi on liikkeeseenlaskijan luottoluokitus, sitä herkempi jälkimarkkina-arvo on markkinaolosuhteiden muutoksille.

Indeksilaina tai muu strukturoitu laina on joukkovelkakirjalaina, jonka tuotto on yleensä osittain tai kokonaan sidottu ennalta määrätyn kohde-etuuden arvonkehitykseen. Strukturoituun lainaan voi liittyä liikkeeseenlaskijan sitoumus maksaa sijoittajalle eräpäivänä takaisin vähintään lainan nimellismäärä tai erikseen mainittu muu osuus lainan nimellismäärästä. Sitoumus on voimassa täysimääräisesti vain lainan eräpäivänä, ja siihen liittyy liikkeeseenlaskijan luottoriski. Sitoumus ei koske lainasta mahdollisesti maksettua ylikurssia tai merkintäpalkkiota. On lisäksi mahdollista, että liikkeeseenlaskija ei anna edellä mainittua sitoumusta. Strukturoituihin lainoihin liittyy myös riski kohde-etuuden arvon kehitymisestä laina-aikana. Mikäli sijoittaja myy lainan ennen eräpäivää, hän saattaa saada luovutusvoittoa tai kärsiä luovutustappiota.

Indeksilainan tai muun strukturoidun lainan markkina-arvoon laina-aikana vaikuttaa korkotaso sekä kohde-etuuden arvonmuutos. Kohde-etuus voi olla osake (ml. osakekori, osakeindeksi tai näistä muodostettu kori), hyödyke, valuuttakurssi (ml. kori, indeksi tai indeksikori) korko tai korkoero, inflaatio (ml. kuluttajahintaindeksi) luottoriski tai edellisten yhdistelmä. Kohde-etuuden arvo voi laina-aikana nousta tai laskea. Kohde-etuuden arvonmuutokset vaikuttavat lainan markkina-arvoon kertoimella tai rajoittein, jotka määritetään lainaehdoissa. Indeksij- ja strukturoituja lainoja on hyvin paljon erilaisilla lainaehdoilla ja siksi niiden riskitasot poikkeavat merkittävästi toisistaan.

Debentuurilaina on joukkovelkakirjalaina, joka on liikkeeseenlaskijan konkurssitilassa etuoikeudeltaan huonommassa asemassa kuin liikkeeseenlaskijan muut sitoumukset. Tavallista lainaa suuremman riskin ja huonomman likviditeetin vuoksi debentuurilainalle maksetaan yleisesti parempaa korkoa kuin muille joukkovelkakirjalainoille. Lainojen volatilitteetit ovat tyypillisesti selvästi seniorilainojen volatilitteetteja korkeammat. Riskillisimpien debentuurilainojen arvonheilunta on lähempänä osakkeiden kuin joukkolainojen tuoton vaihtelua.

Vaihtovelkakirjalaina on joukkovelkakirjalaina, jonka haltijalla on oikeus vaihtaa omistamansa velkakirjat liikkeeseenlaskijan osakkeisiin ennalta sovitulla vaihtosuhteella. Kuponkikorko on tavallisesti markkinoilla vallitsevaa liikkeeseenlaskijan luottoriskimarginaalia alhaisempi.

Optiolaina on joukkovelkakirjalaina, johon sisältyy oikeus ostaa lainan liikkeeseenlaskijayrityksen osakkeita tiettyinä aikana määrättyyn hintaan. Lainalla ja optiolla voidaan käydä jälkimarkkinoilla kauppaa erikseen. Vaihtovelkakirjalainan tavoin optiolainan kuponkikorko on alhaisempi kuin tavallisen joukkovelkakirjalainan, koska osa kuponkikorosta on käytetty osakeoption ostamiseen. Myös vaihtovelkakirjalainojen ja optiolainojen riskitasot ovat tyypillisesti selvästi hajautettua joukkolainasalkkua korkeammat.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimuksia ovat optiot, termiinit, futuurit, vaihtosopimukset, näiden yhdistelmät ja/tai muut vastaavat sopimukset. Johdannaissopimukset voivat olla vakioituja tai vakioimattomia (OTC-johdannaiset). Johdannaissopimuksella tarkoitetaan sopimusta, jonka arvo voi riippua sopimuksen kohde-etuuden arvon muutoksista, hintavaihtelusta eli volatiliiteetista, korkotason vaihtelusta, sopimuksen erääntymisajasta tai muusta johdannaisten arvoon vaikuttavasta tekijästä. Johdannaissopimuksen kohde-etuutena voi olla esim. osake, valuutta, korko, hyödyke, luottoriski, indeksi tai tällaisen kohde-etuuden hinnan kehitystä kuvaava tunnusluku. Johdannaissopimusten voimassaoloaika vaihtelee hyvin lyhyestä useisiin vuosiin. Johdannaissopimuksiin liittyy alla olevan kohde-etuuden arvon muutoksesta aiheutuva markkinariski. Sopimuksen osapuolet ovat velvollisia suorittamaan sopimuksesta toteutuvat kassavirrat riippumatta markkinatilanteesta.

Yleisimmät johdannaissopimukset sekä niiden markkina-arvoon vaikuttavat tekijät:

Koronvaihtosopimus

Koronvaihtosopimuksen markkina-arvo on sopimuksen odotettujen korkovirtojen nykyarvo, joten sen arvoon vaikuttaa sopimuksen alla olevan korkokäyrän muoto. Koronvaihtosopimuksen markkinanoteeraukset määräytyvät pankkien välisillä markkinoilla heijastellen tulevaisuuden korko-odotuksia. Koronvaihtosopimuksen markkina-arvon herkyys korkotason muutoksille on sitä suurempi, mitä suurempi pääoma ja pidempi sopimusaika on kyseessä. Korko-odotusten lasku / nousu laskee / nostaa sopimuksen arvoa kiinteään koron maksajalle ja päinvastoin.

Korko-optiot (korkoputki, swaption, korkokatko ja -lattia)

Optiosta maksettavan preemion ja siten option markkina-arvoon vaikuttavia tekijöitä ovat markkinoiden korko-odotukset, sopimusaika, markkinoiden volatiliiteetti sekä optiolle asetetut toteutustasot. Mitä korkeampi korkovolatiliiteetti, sitä korkeampi on optioiden hinta, sillä korkea volatiliiteetti nostaa sopimuksen todennäköisyyttä sen arvokkuudesta sopimusaikana. Mitä pidempi on jäljellä oleva sopimusaika, sitä enemmän sopimuksella on aika-arvoa. Sopimuksen aika-arvo laskee ajan mittaan ja on nolla sopimuksen erääntyessä.

Option ostajalla suurin mahdollinen tappio, mikä aiheutuu markkinariskistä, on maksetun preemion suuruinen. Option asettajan riski on rajoittamaton, sillä option asettaja on velvollinen maksamaan sopimuksesta toteutuvat kassavirrat huolimatta markkinatilanteesta.

Valuuttatermiini

Valuuttatermiinisopimuksen hinta määräytyy kohde-etuuden spotkurssin mukaan lisättyinä sopimuksen voimassaoloajan mukaisella valuuttojen välisen korkoeron tuotolla. Valuuttatermiinin markkina-arvoon vaikuttavia tekijöitä ovat siten termiinisopimuksen voimassaoloaika, valuuttakurssin vaihtelun suuruus ja valuuttojen välisten korkoerojen kehitys. Valuuttatermiinin markkinanoteeraukset määräytyvät pankkien välisillä markkinoilla heijastellen tulevaisuuden korko-odotuksia. Valuuttatermiinisopimuksen markkina-arvon herkyys on sitä suurempi, mitä korkeampi pääoma on kyseessä. Valuuttojen välisen korkoeron herkkyyteen vaikuttaa lisäksi voimassaoloaika. Spot-kurssin heikentyminen/ vahvistuminen laskee / nostaa sopimuksen arvoa termiinisopimuksen ostajalle ja päinvastoin. Valuuttojen välisen korkoeron lasku / nousu laskee / nostaa) sopimuksen arvoa termiinisopimuksen ostajalle ja päinvastoin.

Valuuttaoptiot (osto-, myyntioptio, knock-in, knock-out, reverse knock-in, reverse knock-out, digitaalinen optio)

Valuuttaoptiosopimuksen haltijalla (ostaja) on oikeus sovittuna aikana ostaa valuuttaoption asettajalta (myyjä) tai myydä tälle sopimuksessa sovitulla hinnalla sovittu määrä option kohde-etuuden valuuttaa. Optiosopimuksen ostaja maksaa myyjälle oikeudestaan vastikkeen eli preemion.

Valuuttaoptiosopimuksen preemio, eli markkina-arvo muodostuu option aika arvosta (option hinta vähennettynä perusarvolla), sekä option perusarvosta (tarkasteluhetken valuuttakurssin, eli spot-kurssin, ja toteutuskurssin erotus). Optiosta maksettavaan hintaan ja siten option markkina-arvoon vaikuttavia tekijöitä ovat option alla olevan valuuttakurssin tarkasteluhetken hinta (spot-kurssi), option

alla olevan valuuttakurssin eli spotin odotettu vaihtelu (volatiliteetti), sopimusaika, valuuttojen välinen korkoero, sekä optiolle asetettu toteutuskurssi.

Mitä korkeampi valuuttavolatiliteetti, sitä korkeampi on optioiden hinta, sillä korkea volatiliteetti nostaa sopimuksen todennäköisyyttä sen arvokkuudesta sopimusaikana. Valuuttakurssin, eli spot-kurssin vahvistuminen nostaa (laskee) osto-option (myyntioption) hintaa ja päinvastoin. Valuuttojen välisen korkoeron nousu nostaa (laskee) osto-option (myyntioption) hintaa ja päinvastoin. Mitä pidempi on jäljellä oleva sopimusaika, sitä enemmän sopimuksella on aika-arvoa. Sopimuksen aika-arvo laskee ajan mittaan ja on nolla sopimuksen erääntyessä.

Option ostajalla suurin mahdollinen tappio, mikä aiheutuu markkinariskistä, on maksetun preemion suuruinen. Option asettajan riski on rajoittamaton, sillä option asettaja on velvollinen maksamaan sopimuksesta toteutuvat kassavirrat huolimatta markkinatilanteesta.

Johdannaissopimuksista voidaan muodostaa yhdistelmiä. Johdannaissopimuksen ehdot voivat olla sellaisia, että voitto- / tappiomahdollisuus voi kasvaa hyvin suureksi. Tappioriski voi tietyissä strategioissa muodostua rajattomaksi.

Kohde-etuuden arvon muutoksen eli markkinariskin lisäksi johdannaissopimusten arvoon ja sopijapuolten suoritusvelvollisuuksien määrään, ajoitukseen ja toteutukseen voivat vaikuttaa mm. lainsäädännön muutokset sekä vastapuolen maksukyvyttömyydestä johtuva suorituksen viivästyminen ja luottotappion riski.

Mikäli johdannaissopimus puretaan kesken sopimusajan, asiakasta hyvitetään tai veloitetaan sopimuksen markkina-arvon mukaisesti. Merkittävä muutos sopimuksen markkina-arvossa voi aiheuttaa asiakkaalle huomattavia tappioita, jos sopimus puretaan ennaikaisesti.

Pitkiin sopimuksiin sovellettava ennaikaista purkamisoikeutta koskeva erityisehto antaa myös pankille oikeuden purkaa sopimus ennaikaisesti ennalta sovittuina päivinä. Pankki voi joutua käyttämään oikeuttaan purkaa sopimus break clause –lausekkeen ehtojen mukaisesti esimerkiksi seuraavista syistä: muutokset pankkien vakavaraisuussäätelyssä, johdannaismarkkinoissa tai asiakkaan luottoriskissä. Mikäli pankki käyttää break clause –lausekkeen mahdollistaman oikeuden ja sopimuksen markkina-arvossa on tapahtunut merkittäviä muutoksia, asiakkaalle voi aiheutua merkittäviä ennaikaisia kassavirtavaikutuksia.

Johdannaissopimuksen tuottoon vaikuttavat myös muut sopimuksen ehdoissa mahdollisesti mainitut tekijät sekä mahdollisen vaadittavan vakuuden asettamiseen liittyvät kustannukset. Johdannaissopimuksista voi tyypistä riippuen aiheutua asiakkaalle muita taloudellisia sitoumuksia tai velvoitteita kuin hankintakustannus, ja hankintaan voi liittyä vakuusvaatimus tai muita velvoitteita. Johdannaissopimuksen arvo voi muuttua nopeasti ja voimakkaasti, jolloin mahdollinen vakuusvaje voidaan joutua kattamaan lisävakuuksilla. Vakuus voidaan myös joutua realisoimaan. Vieraan valuutan määraisten johdannaisten arvoon vaikuttavat myös valuuttakurssimuutokset.

Warrantit

Warrantti on arvopaperistettu johdannainen, jolla on aina rajoitettu voimassaoloaika (kutsutaan myös juoksuajaksi) ja jolla käydään osakkeiden tapaan kauppaa säännellyllä markkinalla (pörssissä tai sitä vastaavassa kaupankäyntijärjestelmässä). Tavallisimmat warranttityypit ovat osto- ja myyntiwarrantti. Ostowarrantti antaa oikeuden kohde-etuutena olevan hyödykkeen ostamiseen warranttiehdoissa sovittuun hintaan warrantin päättymispäivänä (tai amerikkalaisissa warranteissa sen voimassaoloaikana). Mikäli kohde-etuuden hinta ei ylitä tuolloin sovittua hintaa, raukeaa warrantti arvottomana. Myyntiwarrantti puolestaan antaa oikeuden myydä kohde-etuus sovittuun hintaan. Mikäli kohde-etuuden hinta jää sovitun hinnan yläpuolelle, raukeaa myyntiwarrantti arvottomana. Kohde-etuus on yleensä osake tai indeksi, mutta se voi myös olla esimerkiksi mikä tahansa hyödyke tai valuutta.

Warrantin toteutushinta määrittää hinnan, jolla sijoittajalla on oikeus ostaa (ostowarrantti) tai myydä (myyntiwarrantti) kohde-etuus. Warrantin kerroin puolestaan osoittaa, kuinka monta warranttia tarvitaan kohde-etuuden ostamiseen tai myymiseen. Warrantin arvo muodostuu lunastushinnan ja osakkeiden arvon välisestä erotuksesta, josta vähennetään mahdolliset kulut. Jäljelle jäävä arvo jaetaan osakkeiden ostoon tarvittavien warranttien määrällä. Mikäli warrantilla on eräpäivänään arvoa, sijoittaja saa vastaavan summan joko rahana (nettoarvon tilitys) tai arvo-osuuksina (fyysinen toimitus). Yleisin tapa on, että warrantin asettaja (liikkeeseenlaskija) maksaa nettoarvon rahana. Tavallisia warrantteja (plain vanilla) on kahdenlaisia, eurooppalaisia warrantteja ja amerikkalaisia warrantteja. Eurooppalainen warrantti toteutetaan päättymispäivänä, kun taas amerikkalaisissa warrantissa sijoittaja voi vaatia toteutusta milloin tahansa voimassaoloaikana. Warrantit ovat pääasiassa eurooppalaisia warrantteja.

Warranttien arvonmuodostus on saman kaltainen kuin optioilla, hyvin monimutkainen ja moniulotteinen. Warrantin arvoon vaikuttaa muun muassa kohde-etuuden implisiittinen (odotettu) volatilitiiteetti, kohde-etuuden hinta, markkinakorko sekä juoksuaika. Warrantin juoksuaika määritellään liikkeeseenlaskun yhteydessä. Mitä pidempi on juoksuaika, sitä korkeampi arvo sekä osto- että myyntiwarranteilla on. Kaikkien warranttien arvo vähenee hieman jokaisena päivänä, ts. warrantin arvo alenee hieman, vaikka kaikki muut muuttuvat hintaan vaikuttavat tekijät pysyisivät ennallaan. Suurin warrantin arvoon vaikuttava tekijä on kohde-etuuden oletettu tuleva volatilitiiteetti (implisiittinen volatilitiiteetti). Korkeampi volatilitiiteetti nostaa warrantin hintaa ja vastaavasti pienempi volatilitiiteetti laskee hintaa.

Turbowarrantit eroavat tavallisista warranteista seuraavien tekijöiden osalta: i) niillä on usein suurempi vipuvaikutus kohde-etuuteen nähden ii) niiden hinnanmääritys poikkeaa plain vanilla – warranteista (mm. implisiittistä volatilitiiteettiä ei tarvitse huomioida) iii) niillä on ennalta määritelty knock-out-taso, jonka saavuttaminen eräännyttää turbowarrantin ennenaikaisesti. Suurempi vipuvaikutus ja ennalta määritetty knock-out-taso merkitsee sitä, että turbowarranteissa riskit ovat vielä suurempia kuin normaaleissa plain vanilla –warranteissa.

Turbowarranttien arvo perustuu lunastushinnan ja kohde-etuuden, useimmiten osakkeen, väliseen erotukseen. Koska turbowarrantin arvo määräytyy pelkästään reaaliarvon perusteella, ainoastaan ostoturbowarrantin lunastushinta voi olla osakekurssia matalampi. Myyntiturbowarranteissa tilanne on päinvastainen. Koska stoploss-raja on lunastushintaa korkeampi, turbowarrantti olisi arvoton osakekurssin ollessa lunastushintaa alhaisempi. Korkeamman lunastushinnan valitseminen ostoturbowarranttiin lisää vipuvaikutusta. Mitä korkeampi lunastushinta on, sitä matalampi on warrantin hinta. Koska kohde-etuuden arvon nousu yhdellä eurolla nostaa myös turbowarrantin arvoa yhdellä eurolla, matalampi turbowarrantin hinta tarkoittaa suurempaa prosentuaalista tuottoa. Haittapuolena tässä on se, että stoploss-raja (knock-out-taso) on lähempänä turbowarrantin hintaa. Tällöin on olemassa suurempi riski sille, että rajataso saavutetaan ja turbowarrantin arvonkehitys keskeytyy.

Kohde-etuuden kurssiliikkeestä johtuvaa riskiä on turbowarranteissa pyritty pienentämään knock-out-tason avulla. Knock-out-tason saavuttamisen ja turbowarrantin erääntymisen jälkeen määritellään selvityshinta. Jos knock-out-taso on sama kuin toteutushinta, tai jos selvityshinta on yhtä suuri tai pienempi kuin toteutushinta (ostoturbo) tai jos selvityshinta on yhtä suuri tai suurempi kuin toteutushinta (myyntiturbo), erääntyy turbowarrantti arvottomana.

Knock-out-taso voidaan nähdä myös riskinä, sillä kurssin hyvinkin lyhytaikainen heilahdus voi johtaa knock-out-tason saavuttamiseen ja turbowarrantin ennenaikaiseen erääntymiseen. Tavallisen warrantin tapaan myös turbowarrantti saattaa erääntyä toteutuspäivänään arvottomana. Turbowarranttien voimassaoloajat ovat tavallisia warranteja lyhyempiä.

Warranttien kaupankäynnissä keskeisessä osassa on warrantin liikkeeseenlaskijan antama markkinatakaus. Markkinatakauksessa liikkeeseenlaskija voi sitoutua antamaan warrantille osto- ja myyntinoteerauksen. Markkinatakauksen ehdot on kuvattu warranttia koskevassa esitteessä ja takauksen ehdot voivat vaihdella huomattavasti sekä liikkeeseenlaskija- että warrantikohtaisesti. Markkinatakauksen alhainen määrä ja taso sekä erityisesti markkinatakauksen puute vaikuttavat tuotteen likviditeettiin. Warranttien rajallinen likviditeetti, erityisesti markkinoiden poikkeusoloissa voi vaikeuttaa warranttien myyntiä tai ostamista.

Warrantti voi eräpäivänään olla arvoton, ja silloin sijoittaja menettää koko sijoituksensa. Ostowarrantti erääntyy arvottomana, jos kohde-etuuden arvo on eräpäivänä warrantin toteutushintaa alhaisempi. Myyntiwarrantti puolestaan erääntyy arvottomana, jos kohde-etuuden arvo on eräpäivänä warrantin toteutushintaa korkeampi. Sijoittaja ei voi kuitenkaan menettää enempää kuin sijoittamansa pääoman.

Warranttien riskejä ovat markkina-, luotto- ja valuuttariski. Markkinariski liittyy kohde-etuuden hintakehitykseen, ja luottoriski liikkeeseenlaskijan takaisinmaksukykyyn. Valuuttariski tulee huomioida, jos kohde-etuus noteerataan muussa valuutassa kuin euroissa.

Aina ennen warranttiin liittyvän sijoituspäätöksen tekoa tulee tutustua tuotetta koskevaan esitteeseen ja ehtoihin sekä tuotteen toimintaperiaatteisiin, yksityiskohtiin (esim. knock-out taso) sekä riskeihin. Warranttia koskeva esite ja muut warranttia koskevat tarkemmat tiedot löytyvät niiden liikkeeseenlaskijoiden internetsivuilta.

Sijoitusrahastot

Yllä kuvattuihin rahoitusvälineisiin ja niiden yhdistelmiin voidaan tehdä sijoituksia useimmiten suorien sijoitusten lisäksi myös sijoitusrahastojen kautta. Sijoitusrahaston omistavat siihen sijoittaneet

sijoittajat osuksiensa suhteessa. Sijoitusrahastoa hoitava rahastoyhtiö kerää yksityishenkilöiden ja yhteisöjen varoja yhteen ja sijoittaa ne useisiin eri arvopapereihin, jotka muodostavat sijoitusrahaston.

Voitonjakoon perustuvan jaottelun mukaan sijoitusrahastot jaetaan rahastoihin, jotka jakavat voittoa vuosittain sekä kasvurahastoihin, joissa voitto kasvattaa rahasto-osuuden arvoa. Samassa rahastossa voi olla sekä tuotto- että kasvuosuuksia. Sijoitusrahasto sijoittaa rahasto-osuuksien myynnistä saamansa varat rahaston säännöissä ilmaistua sijoitusstrategiaa noudattaen.

Rahaston säännöistä ilmenevät rahaston sijoitustoiminnan tavoitteet ja rajoitukset. Sijoituskohteen valinnan mukaan sijoitusrahastot voidaan jaotella osakerahastoihin, yhdistelmärahastoihin, pitkän koron rahastoihin, keskipitkän koron rahastoihin ja lyhyen koron rahastoihin. Sen lisäksi on mm. raaka-ainerahastoja, vaihtovelkakirjarahastoja, yrityslainarahastoja. Useimmat sijoitusrahastot noudattavat sijoituspolitiikassaan riskin hajauttamista koskevia periaatteita. Eräät rahastot kuitenkin poikkeavat näistä periaatteista, jolloin niitä kutsutaan erikoissijoitusrahastoiksi. Tällaisia ovat perinteisten, sijoitusrajoitteiltaan muita rahastoja joustavampien rahastojen lisäksi esimerkiksi pääoman turvaamiseen pyrkivät sujarahastot sekä vipurahastot, jotka käyttävät sijoitustoiminnassaan johdannaisopimuksia (optioita ja termiinejä). Jotkin erikoissijoitusrahastot on tarkoitettu vain ammattimaisille suursijoittajille. Rahastot eroavat toisistaan myös siten, että joidenkin tavoitteena on passiivinen indeksiin seuraaminen (indeksirahastot), kun taas toiset pyrkivät aktiivisella sijoituskäytöllä vertailuindeksiä korkeampaan tuottoon (aktiivirahastot).

Rahastoyhtiön on lunastettava rahasto-osuudet sijoittajalta vaadittaessa. Sijoitusrahaston varoista peritään sen toimintaan liittyvät kulut, kuten hallinnointi- ja säilytyspalkkiot, joiden suuruus vaihtelee rahastosta riippuen, ja ne yksilöidään avaintietoesitteessä.

Rahaston riskitaso riippuu rahaston sijoitusstrategiasta. Sijoitettavien varojen hajauttaminen useampaan kuin yhteen toisistaan riippumattomaan sijoituskohteeseen pienentää rahaston kokonaisriskiä suhteessa yksittäiseen sijoituskohteeseen hajautushyötyjen ansiosta. Rahastot ovat pääsääntöisesti likvidejä päivittäin, mutta rahastojen likvidiyyttä voi olla rajoitettu rahaston säännöissä esimerkiksi poikkeuksellisten markkinatilanteiden varalta rahasto-osuudenomistajien edun vuoksi tai rahaston harjoittaman sijoituspolitiikan vuoksi. Sen lisäksi erikoissijoitusrahastojen osuuksien lunastukset voivat olla mahdollisia vain tiettyinä ajankohtina esim. kerran kuukaudessa tai harvemmin. Vieraan valuutan määräisten rahastojen arvoon vaikuttavat myös valuuttakurssimuutokset. Tehokkaasti hajautetut rahastot eivät ole yhtä alttiita voimakkaalle arvonlaskuille kuin suorat yksittäiset sijoitukset samaan omaisuusluokkaan. Vastaavasti hajautettujen rahastojen arvonheilahtelut ovat tyypillisesti selvästi vaimeampia kuin yksittäisten sijoitusten arvonmuutokset samaan omaisuusluokkaan. Listattuihin osakkeisiin sijoittavien rahastojen volatiliiteetti on tyypillisesti noin 12-16 %-yksikköä. Hyvän luottolaadun lainoihin sijoittavien rahastojen volatiliiteetit 2,5 – 5 %-yksikköä sekä heikon luottolaadun lainoihin sijoittavien rahastojen volatiliiteetit 6-14 %-yksikköä.

Yksittäisen sijoitusrahaston ominaispiirteet ja riskit ilmenevät sijoitusrahaston avaintietoesitteestä. Ennen sijoitusrahastoon sijoittamista sijoittajien tulisi perehdyä avaintietoesitteen sisältöön, rahaston sääntöihin sekä hinnastoon.

ETF (Exchange Traded Fund) on säännellyllä markkinalla (pörssissä tai sitä vastaavassa kaupankäyntijärjestelmässä) kaupankäynnin kohteena oleva rahasto, jonka kurssikehitys seuraa valittua indeksiä tai muuta kohde-etuutta. Osto- ja myyntinoteeraukset muuttuvat osakekurssien tapaan. ETF:illä voidaan käydä kauppaa säännellyllä markkinalla samalla tavoin kuin osakkeilla. Kaupankäynti säänneltyjen markkinoiden ulkopuolella on myös mahdollista. Likviditeetti määräytyy muun muassa kohde-etuuden perusteella.

ETF-rakenteet ovat erilaisia ja rakenteet vaihtelevat liikkeeseenlaskijakohtaisesti. ETF-tuotteisiin liittyy muun muassa markkina-, luotto-, valuutta- ja vastapuoliriskiä. Tuotteiden riskitaso vaihtelee sijoitusstrategian ja sijoituskohteiden mukaan samaan tapaan kuin sijoitusrahastoilla. Markkinariski liittyy kohde-etuuden hintakehitykseen, pääoma voi laskea tai sen voi teoriassa menettää kokonaan. Valuuttakurssiriski tulee huomioida kohde-etuuden valuutan sekä noteerausvaluutan suhteen. Tiettyihin rakenteisiin (ETN) liittyvä luottoriski koskee liikkeeseenlaskijan takaisinmaksukykyä. Liikkeeseenlaskija pyrkii hallitsemaan tuotteisiin liittyvää vastapuoliriskiä erilaisilla vakuusvaateilla. ETF-tuotteisiin voi liittyä myös asiakasvarojen säilytystä koskeva riski erityisesti silloin, kun ETF sijoittaa varansa kehittyville markkinoille ja arvopapereiden säilytys hoidetaan alisäilytysjärjestelyillä kohdemaassa.

Ns. short ETF:t ovat rakenteita, joiden kurssikehitys seuraa päivätasolla käänteisesti kohdemarkkinaa tai -etuutta.

ETC

ETC:t (Exchange Traded Commodity) ovat arvopaperistettuja raaka-aineita, joilla voidaan käydä kauppaa säännellyllä markkinalla (pörssissä tai sitä vastaavassa kaupankäyntijärjestelmässä) samalla tavoin kuin osakkeilla. ETC:n kurssikehitys seuraa esim. kohde-etuutena olevan raaka-aineen tai raaka-ainekorin hintaa. Mikäli ETC on toteutettu raaka-ainejohdannaisilla, asiakkaan saamaan kokonaistuottoon vaikuttavat myös ns. rullausvoitot tai -tappiot. Rullauksella tarkoitetaan sitä toimenpidettä, kun ETC myy erääntyvää raaka-ainefutuuria ja ostaa myöhemmin erääntyvää tilalle.

ETC:n riskejä ovat muun muassa markkina-, luotto-, valuutta- ja vastapuoliriski. Markkinariski liittyy kohde-etuuden hintakehitykseen, pääoma voi laskea tai sen voi teoriassa menettää kokonaan, jos ETC:n kohde-etuutena olevan raaka-aineen tai raaka-ainekorin hinta laskee. Sijoitusstrategiasta riippuen hinnanmuutos voi tietyillä ETC:illä olla suurempi kuin kohde-etuuden hinnanmuutos. Luottoriski koskee liikkeeseenlaskijan takaisinmaksukykyä. Liikkeeseenlaskija pyrkii hallitsemaan tuotteisiin liittyvää vastapuoliriskiä erilaisilla vakuusvaateilla. Valuuttakurssiriski tulee huomioida kohde-etuuden valuutan sekä noteerausvaluutan suhteen.

Ns. short ETC:t ovat rakenteita, joiden kurssikehitys seuraa päivätasolla käänteisesti kohdemarkkinaa tai -etuutta.

Rahoituspalveluun liittyvät verot

Sijoittajan tulee kiinnittää huomiota siihen, että rahoitusvälineiden ostamiseen, omistukseen ja myymiseen liittyy veroseuraamuksia. Sijoittajan tulee huolehtia riittävien verotusta koskevien tietojen hankkimisesta jo ennen sijoituspäätösten tekoa. Sijoitusta harkitsevien tulisi kääntyä veroasiantuntijan puoleen saadakseen tietoja Suomen verolainsäädännön mukaisista tai muista veroseuraamuksista koskien rahoitusvälineiden ostamista, omistamista ja myymistä. Sijoittajan tulee huomioida, että rahoitusvälineen verokohtelu määräytyy asiakkaan yksilöllisten olosuhteiden mukaisesti ja se voi tulevaisuudessa muuttua.

Kaupankäynti rahoitusvälineillä

Rahoitusvälineitä koskeva kaupankäynti tapahtuu markkinapaikan sääntöjen mukaisesti. Rahoitusvälineiden markkinoita ei saa vääristää esimerkiksi antamalla rahoitusvälineestä harhaanjohtavaa osto- tai myyntitarjousta, käymällä näennäiskauppaa tai muulla vilpillisellä toimintatavalla. Näennäiskaupalla tarkoitetaan esimerkiksi tilannetta, jossa henkilö käy kauppaa itsensä tai omistamansa yhtiön kanssa.

Määritelmiä

Luottoriski

Riski siitä, ettei liikkeeseenlaskija kykene maksamaan korkoa tai pääomaa takaisin rahoitusvälineen liikkeeseenlaskun ehtojen mukaisesti.

Markkinariski

Markkinariski tarkoittaa riskiä markkinahinnan vaihtelusta. Markkinariskejä ovat korko-, valuutta-, osake- tai muu hintariski.

Korkoriski

Korkoriski tarkoittaa riskiä korkotason heilahtelusta. Korkotason nousu laskee joukkolainan myyntiarvoa jälkimarkkinoilla ja korkotason lasku puolestaan lisää arvoa.

Valuuttariski

Valuuttariski tarkoittaa riskiä valuuttakurssien vaihtelusta.

Vastapuoliriski

Riski sitoumuksen vastapuolen kyvystä suoriutua velvoitteistaan. (Tämä voi koskea mm. johdannaisopimuksia, korkosijoituksia, strukturoituja sijoituksia ja valuuttakauppoja.)

Selvitysrisi

Kauppan toteutukseen liittyvä riski, eli sovittu kauppa ei toteudu joko siksi, ettei vastapuolella ole joko toimittava arvopaperia tai maksaa vaadittua kauppahintaa.

Volatiliteetti

Vuotuisen tuoton keskipoikkeama pitkän aikavälin vuotuisesta tuotosta.